

Nota over inbedding en autonomie

Met deze nota willen we een verduidelijking geven over de structurele samenwerking tussen Natuuracademie en Natuurpunt.

Visie

Natuuracademie is een autonome organisatie die zich situeert binnen de Natuurpuntfamilie. We zien onze samenwerking als een vorm van symbiose tussen de verschillende vzw's, waar elk organisme op zich kan functioneren maar de som der delen groter is dan het geheel.

Binnen de grote Natuurpuntfamilie ziet Natuuracademie zichzelf - en worden we door de andere deel-vzw's vaak zo gezien - als 1. kennisdeler en -borger, 2. innovator en 3. met een kritische kijk:

- 1. We streven naar frisse, breedschalige en laagdrempelige manieren om kennis rond natuur te delen en te borgen (vb via audio-wandelingen, natuurgidsdagen, maaknatuur-momenten, facebook-reels rond leuke natuurweetjes)
- 2. We zorgen voor nieuwe thema's (vb voedselbossen, bushcraft, gezondheid, rewilding), nieuwe methodieken (online leerplatform, cocreatie, beleving), nieuwe projectformules (vb via innovatiefonds) en nieuwe partners (zie Open Netwerk).
- 3. Daarnaast stellen we de huidige praktijken binnen Natuurpunt bewust in vraag (door vb. Belang van natuurbeleving, inzet om Natuurpunt diverser te maken en om een jeugdtraject op te zetten) en trachten we de blik binnen Natuurpunt op de samenleving te verbreden (vb projecten, werkgroep + studiedag rond diversiteit en inclusie) zodat meer mensen weer een connectie met de natuur ervaren, zich welkom voelen bij onze activiteiten of zich voor de vereniging willen engageren. We veranderen de manier waarop Natuurpunt mensen bij de natuur betreft. We durven de bestaande waarden, normen en opvattingen binnen Natuurpunt in vraag te stellen en de dialoog daarover te voeren en voeren.

Sterktes en zwaktes van de samenwerking

De samenwerking met Natuurpunt heeft heel wat voordelen maar ook enkele uitdagingen.

De belangrijkste voordelen van de samenwerking met Natuurpunt zijn:

- Doordat het professioneel beleid verzorgd wordt door Natuurpunt, kan Natuuracademie zich volledig concentreren op haar kernactiviteit.
- Natuurpunt is een sterk merk. Activiteiten die gepromoot worden onder de merknaam Natuurpunt lopen vlot. Aansluitend heeft Natuurpunt een groot bereik. Natuurpunt heeft communicatiekanalen waar 10.000 tot 200.000 mensen gebruik van maken. De website van Natuurpunt heeft miljoenen clicks.
- Natuuracademie kan gebruik maken van het brede netwerk dat Natuurpunt heeft. Dit is aanvullend op ons netwerk. Bij de zoektocht naar bijvoorbeeld kwaliteitsvolle vrijwillige lesgevers spreken we dit brede netwerk aan.
- Natuuracademie kan gebruik maken van de expertise die opgebouwd wordt in alle diensten. De resultaten uit wetenschappelijk onderzoek bij Natuurpunt Studie of de

expertise rond biodiversiteit en natuurbeheer bij Natuurpunt Beheer kunnen we integreren in activiteiten van Natuuracademie.

Uitdagingen:

- Natuurpunt is een grote organisatie, met veel vrijwillige en professionele medewerkers, en een lange staat van dienst, waardoor vernieuwingen rond thema's of methodieken niet altijd vlot ingang vinden. We denken hier bijvoorbeeld aan het thema bushcraft. Het duurde enkele jaren vooraleer men de volle waarde ervan inzag.
- Natuurpunt heeft traditioneel een grote focus op het aankopen, beheren en openstellen van natuurgebieden, waarbij de andere domeinen vaak in vergelijking minder tijd, aandacht en budget krijgen. Op die manier krijgen de Natuuracademie-thema's binnen de beslisorganen van Natuurpunt niet altijd de aandacht die ze verdienen.
- Als Natuurpunt in de pers komt, dan kan dit impact hebben op het imago van de hele vereniging (vb biodiversiteit, stikstofdebat en relatie landbouw)
- In de veelheid aan activiteiten, campagnes en boodschappen (rond bijvoorbeeld ook beheer, studie en beleid) vallen de vernieuwende activiteiten zoals de natuurplekken en diverse activiteiten minder goed op
- Organisaties van een grotere omvang, zoals Natuurpunt, kennen soms langzamere besluitvormingsprocessen en een grotere mate van bureaucratie, wat kan resulteren in vertragingen bij het nemen van beslissingen of de uitvoering van nieuwe initiatieven.

Autonomie en verbondenheid

Hieronder geven we samenvattend weer waar voor Natuuracademie de autonomie en waar de verbondenheid zit met de Natuurpunt familie. Daaronder diepen we enkele van deze aspecten verder uit.

Autonomie:

- We bepalen zelf de koers die we varen. De keuze voor de missie en de strategische doelstellingen, de focus in onze werking (bv. natuurplekken, welke thema's we wel/niet behandelen)
- We bepalen zelf met wie we samenwerken (open netwerkpartners, andere organisaties, werkvelden, doelgroepen, ...)
- We bepalen zelf hoe we methodisch werken: cocreatief, participatief, verrassende ontmoetingen, cursussen en activiteiten. Hierin zijn we voortrekker en hebben we ook een kritische- en labo rol binnen Natuurpunt
- Qua doelpubliek gaan we breder en pakken we dingen op een andere manier aan. bv. inzetten op bepaalde groepen (kritische rol)
- Financiën: op de overhead na beslissen we zelf wat we doen met onze middelen.

Verbondenheid

- Met onze sociaal-culturele werking dragen we bij aan de missie van Natuurpunt. Onze werking helpt met het creëren van draagvlak voor Natuurpunt
- We verbreden het draagvlak voor natuur in de samenleving, op een kritische manier: diversiteit binnenbrengen, manier waarop aan natuurbeleving wordt gedaan, ...
- We werken samen met andere diensten van Natuurpunt. We versterken elkaar door te inspireren en actief samen te werken
- Het professioneel beleid wordt uitgewerkt voor geheel Natuurpunt.

Op juridisch vlak

Op juridisch niveau wordt de samenwerking tussen de verschillende specifieke vzw's en de unie beschreven in verschillende documenten. We geven ook nog enkele aanvullende documenten tov het bezoek van de visitatiecommissie.

- Nota over de structuur van Natuurpunt met zijn geledingen (extra document) (2022). De vereniging Natuurpunt bestaat uit vzw's op gewestelijk niveau alsook vzw's en feitelijke verenigingen op regionaal en lokaal niveau.
- Samenwerkingsovereenkomst (extra document) (2021): Deze overeenkomst heeft tot doel de gemeenschappelijke werking van de Unie van vzw's uit te werken en vast te leggen (gewestelijk niveau). In de nota wordt aangegeven hoe de organen van de vzw's zich engageren om de Unie als één geheel te besturen met respect voor de bevoegdheden van de specifieke verenigingen.
- Het intern reglement (2022) omschrijft hoe Natuurpunt samenwerkt op verschillende vlakken. De focus is hier vooral op Natuurpunt vzw en de lokale afdelingen. Zie ook de beschrijving van het Open netwerk van Natuuracademie (pg 19)
- Gecoördineerde statuten van Natuuracademie (2021).
- Natuurpunt heeft 3 deontologische codes (extra documenten), nl. 1 voor personeel (bijlage bij arbeidsreglement), 1 voor vrijwilligers (bijlage bij intern reglement) en 1 voor bestuurders (zie exemplarisch op webpagina).

Voor mensen die niet vertrouwd zijn met de juridische kant van een complexe organisatie is dit geheel aan documenten die met elkaar verbonden zijn een onoverzichtelijk kluwen. We bekijken - samen met Natuurpunt - in 2024 of en hoe het mogelijk is om dit helderder te krijgen.

Samenwerking rond het professioneel beleid

Natuuracademie maakt voor haar professioneel beleid gebruik van de diensten van Natuurpunt. Bij de vormgeving van de structuur van de Unie Natuurpunt werd bewust gekozen om de zogenaamde "overhead activiteiten" gecentraliseerd te organiseren via horizontaal ondersteunende diensten in plaats van binnen elke verticale dienst of vzw apart.

Deze centralisatie van de ondersteunende diensten betekent geen delegatie van bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Binnen de Unie werd gezocht naar een goed evenwicht tussen de (juridische) autonomie van elke vzw en de meerwaarde van een gezamenlijk beleid.

We zien 3 lagen:

Laag 1. Dienstverlening: bv. lonen berekenen of facturen betalen, IT ondersteuning van laptops. Dit is door de specifieke vzw's zoals Natuuracademie uitbesteed aan de ondersteunende diensten van Natuurpunt en daarvoor wordt een overhead kost betaald. Het is immers efficiënter om dit gecentraliseerd te doen.

Laag 2. Gezamenlijk/collectief beleid op vlak van financiën, personeelsbeleid, IT etc. We kozen ervoor om dit globaal aan te pakken over de vzw's heen. Zo werd ervoor gekozen om een gezamenlijk personeelsbeleid te voeren dat geldt voor alle personeelsleden van de Unie zonder onderscheid. Dit betreft het collectieve beleid zoals vastgelegd in arbeidsreglement en dienstnota's. Alle vzw's zijn vertegenwoordigd in de directie en beslissen samen over de grote lijnen van dit beleid. Gelijkaardig geldt dit voor het bestuursniveau waar er steeds een natuuracademie vertegenwoordiger voorzien is en beslissingen die een gezamenlijk effect hebben in een financiële en een strategische raad worden bediscussieerd waar alle geledingen in vertegenwoordigd zijn.

Laag 3. Elke vzw blijft bevoegd voor de eigen beslissingen over aanwervingen, aansturing, evaluatie van medewerkers, de jaarrekening en begroting (in goede samenwerking en waar nodig in consensus met de ondersteunende diensten).

Natuuracademie betaalt hiervoor een overheadkost. In de jaarrekening 2022 was dit een bedrag van 148.071 euro. Dit is 4% van de totale overhead van Natuurpunt en 8% van de totale kosten voor Natuuracademie. Dit bedrag wordt berekend aan de hand van vastgelegde en logische parameters (o.a. het aantal VTE of aantal koppen waarvoor de dienstverlening verleend wordt).

De kosten die als overheadkost gecategoriseerd worden zijn:

- Loonkost personeelsdienst: Dit omvat oa werving en selectie, ondersteuning van de leidinggevenden, payroll en personeelsadministratie
- Loonkost boekhouding: Dit omvat oa het inboeken van facturen, contact met banken, jaarafrekening ondersteunen
- Loonkost onthaal: persoon aan de balie die telefoon doorstuurt en externen ontvangt
- Loonkost directie: dit betreft de directie van de unie (algemeen directeur en zijn directiesecretariaat)
- Loonkost IT: Dit omvat oa aankoop en ondersteuning laptops, server, alle applicaties binnen Natuurpunt
- Werkingskosten van het kantoor in Mechelen of van alle bovenstaande diensten.

Financiële samenwerking

Binnen de Natuurpunt Unie heeft elke vzw een aparte boekhouding.

Er is een systeem van "cashpooling". Cashpool is een thesaurie-techniek waarbij de cashpooldeelnemers dagelijkse cash surpluses afstaan of cash tekorten opvragen aan de cashpoolleader om zo door middel van cashcompensatie externe financieringen op groepsniveau te vermijden.

De verrekening van de (dagelijkse) cashoverschotten gebeurt via Rekening Courant (R/C) ten gunste van de cashpool leader. Op een bepaald moment (bv afsluit van het boekjaar) vertoont deze R/C een schuld of vordering bij de cashpool deelnemer t.o.v. de cashpool leader. De vordering wordt geboekt in de klasse 41 (Overige Vorderingen) en de schuld in de klasse 48 (Overige Schulden). Voor grote investeringen (bijv. gebouwen), wordt wel telkens bekeken of een aparte (bank)financiering noodzakelijk is.

De cashpool leader binnen de Natuurpunt Unie is Natuurpunt Beheer. Deze vzw is de grootste gebruiker van de ter beschikking gestelde gelden. De facto betekent dit dat ter beschikking gestelde middelen hier aangewend worden voor de doelstellingen "meer en betere natuur", vooral voor aankopen van natuurgebieden en voor natuurbeheer. Indien er onvoldoende middelen zijn via de cashpool zal Natuurpunt Beheer zich extern financieren.

Op inhoudelijk vlak

Natuuracademie werkt op gelijkwaardige basis samen met de andere diensten van Natuurpunt om de eigen missie en de missie van Natuurpunt te realiseren. Hieronder enkele voorbeelden.

- Natuuracademie heeft met Natuurpunt Studie een samenwerkingsovereenkomst waar de win-win voor beide uitgelicht zijn. Medewerkers van Natuurpunt Studie geven voor Natuuracademie een aantal dagen gratis les. Wederom verzorgen wij een aantal vrijwilligersopleidingen voor Natuurpunt Studie gratis. Natuuracademie informeert

deelnemers over het bestaan van natuurstudiewerkgroepen en Natuurpunt Studie maakt in hun nieuwsbrieven naar de natuurstudiewerkgroepen promotie voor onze gespecialiseerde opleidingen.

- De dienst Beheer betaalt Natuuracademie voor het verzorgen van opleidingen rond natuurbeheer. Voor dit bedrag verzorgt Natuuracademie een 5-tal opleidingen natuurbeheer.
- Natuuracademie ondersteunde de dienst Beleid met de opmaak van een cursus om beleidsvrijwilligers inhoudelijke bagage en tools te geven om hun taak goed op te nemen. Na de ondersteuning bij de opmaak en een eerste try-out gaat de dienst vereniging en beleid er zelfstandig verder mee aan de slag.
- De dienst Vereniging binnen Natuurpunt ondersteunt de vrijwilligers van Natuurpunt. Dit is geen centraal gestuurd vrijwilligersbeleid. Wel bieden ze een visie en werkkader waarmee de diverse vrijwilligersgroepen van Natuurpunt en de eerstelijnsmedewerkers aan de slag kunnen. Ze ontwerpen oa tools om een gezamenlijke taal te spreken rond vrijwilligerswerk. Zo creëerden ze samen met onderzoeker Joris Piot (UCLL) een tool om vrijwilligersgroepen te evalueren. Je hebt lente, zomer, herfst en wintergroepen. En afhankelijk van in welk seizoen ze zitten hangen daar kenmerken aan vast.
- Natuuracademie ondersteunt de dienst Communicatie inhoudelijk. Zo helpen lesgevers van Natuuracademie content te maken voor de laagdrempelige online cursussen (voortgangsrapport, pg 6). Lesgevers kunnen ook ingezet worden voor de opmaak van een vast afgesproken aantal filmpjes voor sociale media.
- Natuuracademie draagt actief bij aan verschillende werkgroepen van Natuurpunt. De inzet varieert naargelang de werkgroep. Natuuracademie was, ook op bestuursniveau, actief in de werkgroep voor de opmaak van Horizon 2028, een beleidsplan op de unie niveau. Natuuracademie is mede-trekker van de werkgroep diversiteit en de werkgroep jeugd. En is in mindere mate actief bij de werkgroepen duurzaamheid, welzijn op het werk of de opmaak van het Natuur.blad.